

Bunt i ofiara – dwie postawy polskich bohaterów romantycznych

Sylwetka polskiego bohatera romantycznego kształtowała się pod wpływem wielu czynników, z których istotne były inspiracje zachodnioeuropejskie. Polski bohater romantyczny, podobnie jak jego europejscy odpowiednicy, buntował się przeciwko „ustanowionym” formom życia społecznego i politycznego. Jednak najistotniejszy wpływ na kreację polskich bohaterów miała sytuacja wewnętrzna kraju, który znajdował się pod zaborami.

Regularne wybuchy powstań narodowowyzwoleńczych co kilkanaście lat (1830, 1848, 1863) ukształtowały potrzebę istnienia bohatera romantycznego, często wzorowanego na postaciach historycznych. Polscy bohaterowie romantyczni stawiali nowe wzorce obywatelskich postaw, wśród których kluczowe były bunt przeciwko zastanej rzeczywistości – niewoli narodowej – oraz gotowość do poświęcenia życia dla ojczyzny.

Bohaterowie ci byli oczywiście zróżnicowani, zmieniając się w zależności od czasu powstania dzieła i osoby autora. Przemiany te sprawiały, że bohater romantyczny manifestował różne postawy i dążenia. Mimo to, ich wspólnym celem było wyzwolenie kraju spod obcej dominacji.

Konrad Wallenrod, główny bohater poematu Adama Mickiewicza, był człowiekiem z natury zbuntowanym. Początkowo buntował się przeciwko Krzyżakom, którzy porwali go z domu na Litwie, a po powrocie do ojczyzny przeciwko słabości Litwinów i potędze Krzyżaków. Nie odnalazł szczęścia w domu, ponieważ nie było go w ojczyźnie, jak pisze Mickiewicz. Jako dorosły człowiek wiedział, że aby pokonać silniejszego przeciwnika, musiał działać podstępnie. Opuszczając swoją żonę, przeszedł na stronę wroga, by tam realizować swoje długoterminowe plany.

Poświęcił dla Litwy wszystko – życie osobiste, dom rodzinny, rycerski honor, a w końcu nawet własne życie, popełniając samobójstwo trucizną. Zarówno Krzyżacy, jak i Litwini uznali go za zdrajcę, tylko poeta Halban znał prawdę o jego czynach. Konrad był zatem typowym bohaterem romantycznym, dla którego bunt i ofiara były kluczowymi postawami. Mickiewicz przez taką postać ukazywał Polakom możliwe sposoby działania i walki z silniejszym przeciwnikiem – Rosją.

Gustaw, postać z II i IV części „Dziadów”, również przeżywa bunt od młodości. Nie może zaakceptować zdrady ukochanej, która wyszła za bogatego ziemianina, odrzucając biednego poetę. Pod wpływem dawnego nauczyciela, księdza, stara się zapomnieć o swojej tragedii i poświęcać życie dla Ojczyzny. W „Prologu” III części „Dziadów” Gustaw symbolicznie przemienia się w Konrada, bojownika o sprawy narodowe. Młody Konrad jest również poetą, który swoją twórczością chce walczyć o szczęście Polaków i buntuje się przeciwko Bogu. Gustaw pragnie stanąć na czele swojego narodu, gotowy jest ponieść wszystkie jego cierpienia, podobnie jak mityczny Prometeusz. Ofiara Gustawa ma charakter duchowej walki o wolność narodu.

Bunt przeciwko zaborcom i Bogu, który zezwolił na klęskę listopadową, jest typowy dla Konrada jako bohatera romantycznego. Charakterystyczna jest również jego późniejsza ofiara, oddanie życia dla dobra własnego narodu.

Inny charakter ma postać Kordiana z dramatu „Kordian” Juliusza Słowackiego. Poznajemy go jako młodzieńca, który jeszcze nie dojrzał do pełni. Z upływem lat Kordian poszukuje sensu życia i buntuje się przeciwko otaczającej go rzeczywistości, której nie akceptuje – kultowi pieniądza w Europie, postawie Watykanu wobec Polski, a przede wszystkim politycznej tyranii Rosji. Gdy zawodzi go wszystko i wszyscy, decyduje się na poświęcenie życia, by dokonać zamachu na cara Rosji, uważanego za sprawcę niewoli narodowej Polaków. Jednakże wskutek Strachu i Wyobraźni zawodzi, nie dokonuje morderstwa i oczekuje wyroku śmierci w szpitalu dla obłąkanych. Prawdopodobnie w taki

sposób poświęci życie na rzecz ojczyzny.

Inny typ postaci romantycznej przedstawia Jacek Soplica z „Pana Tadeusza” Adama Mickiewicza. Utwór powstał w 1834 roku, w czasie, gdy emigracja zrozumiała przyczyny klęski listopadowej. Jacek Soplica jest nowym typem bohatera romantycznego, który w młodości przeżywa nieszczęśliwą miłość do córki bogatego magnata i buntuje się przeciwko społecznym nierównościom panującym w XIX-wiecznym świecie. Ten bunt i pragnienie zemsty prowadzą go do popełnienia morderstwa. Następnie postanawia zmienić swoje życie, skierowując bunt i nienawiść przeciwko wrogom ojczyzny – zaborcom, Rosjanom. Wstępuje do zakonu i jako ksiądz Robak staje się działaczem i emisariuszem politycznym. Całe swoje życie poświęca ojczyźnie, nie oszczędza zdrowia ani sił, uczestniczy w bitwach, jak na przykład pod Jeną, wielokrotnie trafia do więzień rosyjskich i pruskich, z których zawsze wychodził cało. Jego marzeniem jest wywołanie powstania na Litwie w momencie wkroczenia na nią wojsk polskich i francuskich, które w 1812 roku zmierzają na Moskwę. Ksiądz Robak nie przypomina jednak ani Konrada, ani Kordiana. Nie jest poetą ani indywidualistą. Nie prowadzi samotnej walki, lecz agituje szlachtę i chłopów do wspólnego działania na rzecz kraju.

Bohaterowie romantyczni nie osiągnęli niepodległości dla Polski, ale swoim buntowi i ofiarnością przypominali rodakom, że nie można pogodzić się z utratą niepodległości i ciągle należy podejmować działania na rzecz wyzwolenia. Ich poświęcenie nie poszło na marne, uczyło postaw politycznych i przypominało następnym pokoleniom o ich narodowej odrębności.

Jeśli szukacie pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebujecie korepetycji, konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac - oczywiście tylko w granicach prawa.